

مطبعه و محل اداره :

جفال اوغلنده امنيت
سندوغی جوارنده
شنگول يقوشنده
۲۵ نومرو

مشتاقنامه صراط مستقیم

۱۳۲۶

مسلكمزه موافق آثار
جدیده مع الممنونه
قبول اولنور

درج ایدله یین آثار اعاده اولنماز

دیر ، فلسفه ، علوم ، حقوق ، ادبیات تاریخ ، سیاستنامه و بالخاصه احوال و شئونه اسلامیه و بحث ایدره و هفتده بر نشر اولنور .

صاحب و مؤسسلری :

در سعادتده نسخه سی ۵۰ پاره در

ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب
تاریخ تأسیسی

قیرله دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی
۲۰ غروش فضله آلنیر

۱۰ تموز ۳۲۴

آبونه بدلی

منه لکی	التی آیلنی	غروش
ممالک عثمانیه ایچون	۶۵	۳۵
روسیه	۶۵	۳۰۵
سائر ممالک اجنبیه	۱۷	۹

آلتیجی جلد

۱۳ شعبال المظم ۱۳۲۹ پنجشنبه ۲۷ تموز ۱۳۲۷

عدد : ۱۵۳

استانبول حریق

لوندردہ جامی

لوندردہ بولسان خلیل خالد بک لوندردہ جامع شریفی ہیئت اجرائیہ سی رئیس ہندلی سید امیر علی آرمہ سندہ جریان ایدن مکتوبلرک صورت مترجمہ لری بروجہ آتی درج اولنور :

خلیل خالد بکدن سید امیر علی

محترم سید امیر علی ،

پایتخت سلطنت عثمانیہ اہالیسنہ یانغینلر سبیلہ عارض اولان فلا کتک تفصیلاتی البتہ غزتلردہ کورمش وشبہ ایتیم کہ بزم شو فلا کت ملیہ منزله متأثر اولمش سکزددر بیکلر جہ اہلیمز آکسزین اعانہ محتاج قالمشدر . ایمدی لوندردہ جامع شریفی ایچون درسعادتہ منتشر صباح غزتلہ سی طرفندن طویلانلمش اولان اعانہک احتیاجات عاجلہ ومبرمہدن بولنان حریق فلا کتزدکانی اعانہسنہ دوری تدبیری وارد خاطر عاجزانہم اولدی . بو اعانہ بی ویرمش اولان اصحاب خیرک جملہ سنکدہ بو فکری حسب الانسانیہ تصویب ایدہ جکلری حقندہ امنیت کاملہ حس ایلورم . معلومدرکہ لوندردہ جامع شریفنک انشاسی بیکلر جہ لبرالر جمنہ محتاجدرکہ بونک جمی دہا بر خلی زمانہ توقف ایدہ جکلر . بو بارہلرک قسم اعظمی ایسہ ہندستاندن وسائرہدن کلہ جکلر . جامع امرامہنک مروجلرندن اولمق اوزرہ ابتدا ممالک عثمانیہ اہالیسنہ مراجعتہ قوۃ مبعجلہ خلافتی حائر اولان مملکتیمزک بو ایشدہ پیشدار اولدیغنی کورمک املیلہ ایدی . الحمدللہ شرف مباشرتک مقام خلافتی حائر اولان عالم عثمانیتدن وقوعی کوردم . حتی ہیئت اجرائیہ کزک نقد اولہرق الیوم تحت ادارہ سندہ انکاکترہ باقہ سندہ بولنان ، اعانہلرینک قسم اعظمی عثمانی پادشاہی ایلہ اہالی عثمانیہنک ویردیکی بیک ایکی یوز کسور لیرا تشکیل ایدیور . عثمانیلر انشالہ ایلری دہدخی بو ایشہ یاردم ایدرلر . مع مافیہ انسانیت واسلامیت کارانہ بر تدبیر عاجل خیر اولمق اوزرہ صباح غزتلہ سی ادارہ سندہ کی بارہنک حریق اعانہسنہ دوری حقندہ بالادہ سرد ایلدیکم رأیک سز جہ دخی مظهر تصویب اولہ جغنی امید ایدرم . غزتلردہ کورمش اولدیغکز اوزرہ صباحک طویلایہ بیلدیکی جامع اعانہ سی بش یوز لیرایہ قریبدر . بونک ایکی یوز لیرالق بر مقداری مقسما صباح ادارہ سی طرفندن عثمانی باقہ سنک لوندردہ شعبہ سنہ تودیع ایدلر ایدن کہ شروط خیرات حقندہ کی قواعددن طولای بونک بورادن آلنوب استانبولہ اعادہ سی مشکل اولدیغنی معلومکزددر . لکن اوج یوز لیرایہ یقین اولان قسم باقیسی صباح طرفندن حریق اعانہسنہ دور اولنورسہ پارہنی ویرن اصحاب خیرمثلو استانبولہ چندماہ مقدم شکل ایتمش اولان لوندردہ جامع شریفی عثمانی اعانہ جمعیتسجہ وحتى - احتیاج عاجل حریقزدکانہ نظراً - بر خیرمتفوق کوریلور ظنہدیم . بوبادہ کی فکرکزی بیان ایدرسہ کزمتشکراولورم .

لوندردہ ۲۶ تموز سنہ ۱۹۱۱

خلیل خالد

سید امیرعلیدن خلیل خالد بکہ :

محترم خالد بک ،

مکتوبکزی آلدیم . حریقندن طولای متأثر اولدیغنی بیان ایلر واعانہ باقیہنک دوری حقندہ کی فکرکزی تمامیلہ تقدیر ایدرم . صباح غزتلہ سنجہ طویلانیلوب هنوز اورادہ بولنان اعانہ طبعی استانبولہ کی جامع اعانہ جمعیتنک امرینہ تابع بولنق لازم کلور . مادامکہ بو خصوصہ صدہ استانبولہ یازہ جقسکز . او حالہ مسئلہنک صورت اجرائی تعیین اورایہ عائد اولمق اقتضا ایلر .

۲۷ تموز سنہ ۱۹۱۱

مخلصکز

امیر علی

مطبوعات

نہ طوغری بر اخطار ۱

بروسدہ چیقان «ارطغرل» رفیقہ زدہ شوسطرلری اوقویوروز:

دواثر رسمیه مهرلری ترکجہ اولور

نافعہ سر مهندسلیکنک رسمی مہرندہ و ترکجہ یازیلرک اوزرندہ فرانسیزجہ یازیلر بولندیغنی کمال تأسفہ کوردک . بوکا ہیچ بر معنا ویرہ مدک . اوراقک عبارہ سی ترکجہ اولدقدن صکرہ التشدہ فرانسیز جہلی مہرہ نہ حاجت وار .

امینزکہ دیون عمومیهنک بیلہ مہرندہ فرانسیزجہ یوتدر . معاملات رسمیه ترکجہ جریان ایتدیکنکدن مذکور مہرندہ ترکجہ اولسی فکرندہ یز غرابتک بو درجہ سنی اومبورددق . عمرندہ بر دفعہ فریکلرلہ کورشمیه جک بعض کیمسہلرک زیارت ورقہ لرینی فرانسیزجہ یازدیرمہ لرینہ بکزیور ، دکلہ ؟

روسیہ ومسلمانلر

(نوویا ورمیا) غزتلہ سی - روسیہنک اہالی اسلامیه حقندہ صوک زمانلردہ تطبیقہ باشلامش اولدیغنی تضییق سیاستی تنویر و تسہیل ایچون - (یان - اوف) امضاسی آلتندہ یازدیغنی بر مقالہ دہ اسکیندن بری روسیہ دہ اہالی اسلامیه امنیت و اعنہاد کوسترمہنک عنعنات تاریخیہ میانہ داخل اولدیغنی و اون سکر بکرمی میلوناق اہالی اسلامیهنک تاریخ و حیاتنک تدقیق ایچون ہیچ برشی یابلمدیغنی بیان ایدیلیور . اندجان عصیان اوزرینہ ترکستان والیسی دوخوفسکی عالم اسلامک مأمورین طر فندن طانئمہ سنی تسہیل ایچون بعض رسالہ لر اشرایتیرمش ایسہ دہ وفاتی اوزرینہ بولردہ بر طرفہ برافلہ مشدر . مقالہ بعدہ شو صورتلہ دوام ایدیور .

• بزحیات اسلامیه یی تدقیق ایلمدیکمزدن طولای عصر اخیرک التمشنجی سنہ سنہ طوغری عالم مذکورک عصرلردن بری طالیدیغنی اویقوردن اویاندیغنی کوردک کہ بو تعجب ایدیلہ جک برشی دکادر . اولابو ایشہ ترکیبہ دہ تشکیلات ادارہ یی تجدید ایلماک ایستہ یلر باشلادیلر . بونلر مال اسلامیه یی اویاندیرہرق دنیا دہ برمدیت اسلامیه میدانہ اکتیرمک

آرزو ایلورلردی . اتحاد طوغری آتیلان بو خطوه دنیاده کی ملل اسلامیہ نزدیک بیوک بر حسن قبول کوردی . بزده دخی بوکا ، روسیه اهالی اسلامیہ سنک الک مترقی واک نفوذی قسمی اولان قزان تاتارلری اشتراک ایلدیلر بونلر پارس ودر سعادتده یرلشهرک جریان جدیده بر مرکز تشکیل ایلدیلر ، روسیه تاتارلری ظاهرأ روسیهیه قارشى اولان صداقتلرینی محافظه ایله برابر دیگر جهتمدن مستقل اسلام دوللریله برلکده بیوک بر عالم اسلامک تجدیدینه ، آق دکردن بحر اصفره قدر پادشاهک تحت اداره سنده اوله رق ممالک سائرهنک ترکیه ایله اتحادینه چالشمق املنی اظهار ایلدیلر . وشمیدیک بتون روسیه اهالی اسلامیہ سنک رؤسای روحانیهنک ریاستنده اوله رق مختاریتی آرزو ایلدیلر .

روسیه حکومتی ، کندی مملکتی داخلنده بولنان اهالی اسلامیہ نک حیات روحانیه سنی نظردقنه آلمدیغندن بر چوق سنه لر وولغا تاتارلری آره سنده ظهور ایدن جریاندن خبردار بینه اولمدی . تاتارلر ، مأمورین حکومتک کندیلرینه قارشى اولان عدم دقتی نظر اعتباره آله رق ، شدتلی بر صورتده اتحاد اسلام فکریهنک نشرینه چالشدیلر . طبیعی فکرلرینی الک سلیم صورتده موقع فعله قویه حق عنصر اولمق اوزره الک زیاده مکتبه حصر دقت ایلدیلر .

تاتار اتحاد اسلام طرفدارانی بو خصوصده محبطی بک مساعد بولدیلر . زیرا روسیه اسلاملرینه قارشى اعتماد ایلمک عنعنۀ تاریخیه سنی سبيله اولر چوقدن بری چوققلرینی مکاتب مذهبیهرنده سربست سربست اوقوتدیرمق حقنی الله ایتمشلردی . تاتارلرک مکتبلری اوزرنده تفتیش بولندیغندن اپی بر صورتده استفاده ایله مقصدلرینه چالشدیلر . ۱۸۹۰ سنه سنندن اعتبارأ وولغا تاتارلری روس مأمورلر ندن صاقلی اوله رق مکتبلرهنده کی روحانی پروگراملری اصول جدیدیه تبدیل ایلدیلر . یکی مکتبلرک پروگرامی ترکیه پروگراملرینه توفیقاً تنظیم اولندی . تدریسات دینیهن ماعدابو مکتبلرده عثمانلی تاریخی ایله جغرافیای عثمانی کوسترلدیکی حالده روسیه وروس لسانی حقتده هیچ برشی قولنمادی . اهالی اسلامیہ اتحادینی تسهیل ایچون تاتارلر بر نوع اسپرانتو اولان ترک لسانی تعلیم ایلدیلر . بو مکتبلر ایچون ایلمک معلملر ترکیهده یتشدیلردی . بده معلم یتشدیرمک وظیفه سنی عینی صورتله معارف اداره لری تفتیشی خارجنده بولمقده اولان مارسلره نحمیل ایدلدی . مکتبلر کتدکجه توسع ایلدیکندن تاتارلر وولغا اطرافنده کی ملتلیده اویاندیرمغه چالشدیلر . بو خصوصده الک زیاده ابراز فعالیت ایدن افاده کی اورنبورغ مسلمان جمعیت روحانیه سیدر . بو جمعیت قاترینا زماننک ، روسیه اهالی اسلامیہ سنی صبقی بر نظام الله وضع ایله مالی و بناء علیه مختاریته مالک بر اداره روحانیه تحتیه قویمق فکریهنک نمره سیدر . بو ادارهده تاتارلرک الله بولمقده در . اماملرک تعیینی اورنبورغ جمعیتنه عائد اولوب امتحانلرده اوراده اجرا ایدلمکده در . مکتب معلملکی ایچونده مسابقه افاده اجرا اولنیور . طبعیدرکه اولافیه کیدرک امتحان ویرمهک مجبور اولان قیرغیز ، قالموق ، جرمیس و اویتاقلر اوراده تاتار هیئت روحانیه سنی طرفندن ایجه تعلیم ایدلمکده و مکتبکلرینه عودت ایتدکلری وقت

قیرغیز ، قالموق الخ دکل بلکه تاتار نفوذینک انتشارینه و اتحاد اسلام فکریهنه خادم تاتارلر اوله رق دویمکده درلر . بو تاتار پروباغاندا سنک یالکنز اهالی اسلامیہ آره سننده دکل بلکه خرسیتیانلر آره سننده نه درجه شدتله اجرا ایدلمکده اولدیغنی روسیه ایجه بیلیر . حریت وجدان حقتده کی امرنامه ایمپراطوری نشر اولنور ارلنغاز قرق طقوز بیک خرسیتیان وولغا جوارنده خرسیتیانلقدن اسلامیه عودت ایتشلردر . بونلردن بر چوغی یالکنز اسمأ خرسیتیانلغه سر بوطایدی . لکن بو ، موضوع بحث ایلدیکمز جریهنک اهمیتنی آزالتیرمی ؟ تاتارلرک دین اسلامه دعوت ایتک خصوصنده کوستردکلری تشبثاته روسیه نه پامشدر ؟

تاتارلرک سنی و غیرتی عالم نصرانیت ایله عالم اسلامک تماسده بولدیقلری محیطده بوقدر تاثیر کوسترسه شرق جهتلرهنده نه لریا پاز ؟ طرفزدن کوستریلن عدم دقتدن طولایی دین اسلام اوراده دهشتلی مظفریتلره نائل اولمقده در .

الحالۀ هنده قیرغیزلره قالموقلر شدتلی بر صورتده ایقاظ ایدلمکده بر دوامدر . شمیدی به قدر دینه بیگاه اوله رق یشایان بولمترلر آره سننده ارباب تعصب کتدکجه تزايد ایللمکده در . تاتارلرک درت میلون کشی ایله آسیای وسطاده کی مسلمانلری ده دائره نفوذلرینه آلمغه چالیشدقلری کورلمکده در .

روسیه نک شرقنده حاضر لنقده اولان تهلمکیه قارشى بیگاهه قاله ییلمک ایچون بک بیوک نیکیینلک صاحبی اولمق ایجاب ایلر . شونی اونوتما ملیزکه مغولستاندن قره دکره قدر امتداد ایدن روس حدودی بوی هب مسلمان اهالی طرفندن مسکون اولمقده و روسیه نک داخلنده دده اون سکیز میلون مسلمان بولمقده در . شمیدی به قدر تعقیب ایلدیکمز تجاهل و مساعدۀ اعتمادکارانه سیاسی بک بیوک بر صافدللکدره . تاتار پروباغاندا سنک نمراتی حقتده آرتق هیچ بر شبههده بولمغه کلز . ۱۹۰۵ سنه سنندن بری تاتارلر آرتق ساخته صداقت ماسکه سنی یوزلرندن آتمشدر وبتون اهالی اسلامیہ نک یکی ترکیه نک تحت اداره سنده اوله رق اتحاد ایلمسی فکرینی نشره باشلامشلردر . بونلرک الک فعال عناصری غاصبرنسکی ایله اولجه اورنبورغ جمعیت اسلامیه سنندن اولدیغنی حالده روسیه دشمنلغی افکارینی شمیدی در سعادتله نقل ایدرک اورده نشریاندۀ بولنسان «عبدالرشید ابراهیم» در . بونلر اتحاد اسلام فکریهنک تظاهرات جدالجویانه سیدر . بز روسیه مسلمانلرینک عصر لرحه بزدن آیری اوله رق یشامه لری فکرینی بلکه قبول ایده بیلیرز . حتی اهل اسلامک خرسیتیانلره قارشى کوستردیکی تعصب و صبر سبز لغهده عطف اهمیت ایللمیه بیلیرز . زیر اقرآن کریم اهل اسلامه خرسیتیا نلره صلح و مودتده بولناملرینی و بلا توقف اولنرله جدالده اولملرینی واونلره قارشى ابراز شدت ایلملرینی امر ایدیور . اسکی مسلمان تعصبی ۱۸۹۸ اندیجان اختلالی کی شیلردن ده ایلری کیده مز . لکن یکی اتحاد اسلام فکری تجاوزکارانه بر ماهیت آلدیغنی ، وولغا جوارنده عثمانلی اتحاد و ترقی جمعیتک شعبه لری میدانه کلهرک مختاریت

پاشا بهر اپالاس اوتلنه کلهرك حاكمه حضرت تليزنيك برادرلری بهادرخان حضرت تليزله ملاقات ايتمشلردر .

§ ينه بوكون زوالی ساعت درت راره لرنده خارجيه ناظری رفعت پاشا حضرت تليزنيك زوجهمی بهر اپالاس اوتلنه کلهرك حاكمه بيكم سلطان حضرت تليزنيك اعاده زیارت ايلمشلردر .

§ ۲۲ تموز جمعه کونی حاكمه مشارالیه حضرت قلی زوالی ساعت بر راده لرنده بحریه نظارتندن تخصیص قناتن استنبوطه را کبا معینی خلقندن بعضیسی ومهماندارلری رفاقتلرند بولند قلی حالده قنایلی یه عزیمت وتأسیسنه ابتدار اولنان اثاث مکتب سلطانیسی زیارت ايلمشدر .

مشارالیه حضرت قلی مکتبه مواصلتده مؤسسه مذکوردهک وجوده کتیرلمسسه نه دلالت ایتش اولان مجلس مبعوثان رئیس احمد رضا بك افندیك همشیره لری خانم افندی طرفندن استقبال ایدیلرک مکتبک هر طرفی ارثه وترتیبات وتشکیلات مقرره می حقنده معلومات اعطا قلمشدر .

حاکمه حضرت قلی بو معلوماتدن بمنون اولهرق بیان تقدیرات ایتش ومؤسسارینه موفقیت تمنیائنده بولمشدر . مشارالیه بیکم حضرت قلی بونی متعاقب استنبوطه بواغاز ایچینک یوقاری ظرفلرینه قدر بر قنزه اجراسیله بك اوغلنه عودت ایتمشدر .

§ ۲۳ تموز جمعه ایرتسی کونی زوالی ساعت درت بحق قرارلرند حاکمه مشارالیه بیایکم حضرت قلی رفاقت عصمتانه لرند مخادیمی ایله مهماندارلری راغب رائف بك اولدینی حالده اصطل عامره آرابه لرله مابین هایونو عزیمت ايلمشدر ومابین هایون ارکان کرامی وتشریفاتی خدمه خاصه افندیلری طرفندن ده رسم تعظیم بالایفا طوغریجه حضور حضرت خلافتیناهی یه ایصال قلمشدر .

مشارالیه حضرت تليزله مخادیم کرامی ومهماندارینک حضور شاهانه یه دخول لرند نزد جناب شهر یاریده بولمقده اولان انکلتزه سفیری جنابلری مشارالیه حاکمه حضرت تليزنی ذات شاهانه یه تقدیم ایتمشدر .

شوکتسمات افندمن حضرت قلی حاکمه حضرت قلی ایله برمدت لسان فارسی ایله کوروشدکن صوکره ذات خلافتسمات حضرت پادشاهی مشارالیه بالذات حرم هایونو ایصال عنایتنده بولمشدر وقادین افندی حضرت تليزله کوروشدیرمشدر .

حاکمه حضرت قلی یاریم ساعت قدر قادین افندی حضرت تليزنيك نزد عصمتپناهیلرند قالمش ، جای ، قهوه ، شربت وسائر تقدیمیه اعزاز وا کرام قلمشدر .

بعده ینه نزد جناب هایونده اولهرق مابین هایونو معاودت ایله حق لرند لطفاً ابراز اولنان آثار توجه والتفات ملوکانه دن طولای ذات شاهانه یه عرض تشکر ایلدکن صوکره عین آلا ی ایله سرای هایوندن مفارقت ایتمشدر .

§ حاکمه حضرت قلی حرم هایونده بولندینی صرهده مخادیمی

تدریسات مطالبنه باشلادینی ، روس مفتشلی عادتاً طیاقله قوغلدینی صرهده اتحاد اسلام فکرینه بز برحد تعیین ايلمکه مجبورز .

طیبی بز روسیه اهالی اسلامیه سنک قرون وسطی حالندن چقهرق عالم مدینه داخل اولسنی آرزوایدرز . لیکن بو آرزومزك حدودی اخلاق خرسیانی ، آروپا مدینتی وروسیه دولتيك اساساتیدر آنجق آروپا مدینتی فکرینه مغایر و ملیت اساسنه مبتنی بر مدینت اسلامیه شمیدیکی حالمزه توافق ایده مز . بز خرسیان صفیله ، عیسویله جهاد فکرینه اشتراك ایلیمیه جکمزکی ، روس صفیله ده روسیه دولت ومدینتی اساسارینه وطوقنه حق تدریساتده مساعدده ایده میه جکمز .

شون

بهوپال حاکمه عالیقدری بیایکم حضرت قلی

دارلخونه العیده

تموزك اون التجی جمعه ایرتسی کونی زوالی ساعت اوچده اکسپرسله سلطان مشارالیه حضرت قلی ، رفاقتده کاتبی عبدالصمد خان ایله اون ایکسی نسواندن سکزی ذ کوردن اولق اوزره یکریمی کیشی بولندینی حالده شهرمنی تشریف بیورمشلردر .

پرنس حضرت قلی ایستاسیونده مابین هایون یاور سعدی بك ایله پولیس مأمورینی طرفندن استقبال ایديلمشدر . وسرای هایوندن کوندریلن اصطل عامره آرابه لرینه راكب اولهرق طوغریجه پاراپالاس اوتلنه کتمشلردر .

§ تموزك ۱۹ نجی صالی کونی سلطان مشارالیه حضرت تليزنيك برادر اکرملری بهادر خان حضرت قلی ، معیتلرند میرالای عبدالله خان ایله عبدالمنی خان اولدینی حالده شهرمنه کلشدر . استاسیونده درسه ائده بولنان لوندزه سفارت مستشاری راغب بك ایله ذوات سائر واستاسیون پولیس مأمورلری طرفندن استقبال اولمشلردر . مشارالیم مابین هایوندن کلن اصطل عامره آرابه لرینه راكب اولهرق بهر اپالاس اوتلنه کتمشلردر .

§ بوکون خارجیه ناظری رفعت پاشا بهر اپالاسه کیدهرك حاکمه مشارالیه حضرت تليزنيك زیارت ایتمشدر .

§ ينه بوکون حاکمه مشارالیه حضرت قلی انکلتزه سفارتخانه سنه کیدهرك انکلتزه سفیرینه اعاده زیارتده بولمشدر واورادن آبدۀ حریتہ دخی کیدهرك شهدا ارواحنه فاتحه اتحاف ايلمشلردر .

§ ۲۱ تموز پنجشنبه کونی صباحی حاکمه مشارالیه بیکم سلطان حضرت قلی عیدراتندن برینی آلهرق ، مهماندارلری راغب بك رلکده اولدینی حالده اصطل عامره آرابه لرندن ایکی آرابه را کبا غلطه وبانجه قیو طریقله طوغریجه آیاصوفیه جامع شریفی زیارت واورادن سلطان احمد جامع شریفه کیدرک اوکله نمازینی ادا بیورمشلردر . بده سلیمانیه وسلطان تره سنی زیارت ايلمشدر واون قانی کوپریسی طریقله بهر اپالاس اوتلنه معاودت بیورمشلردر .

§ بوکون زوالی ساعت بش بحق راده لرند صدر اعظم حق